

Koronawirus – obawy, stosunek do szczepień, ocena polityki rządu

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2022

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W połowie grudnia, tuż po zakończeniu naszego poprzedniego sondażu, który realizowany był w kulminacyjnej fazie czwartej fali epidemii, wprowadzone zostały restrykcje i ograniczenia zakładające m.in. zmniejszenie limitów osób (z 50% do 30% obłożenia obiektu) w takich miejscach jak restauracje, hotele, bary, kina i teatry. Od 1 marca tego roku szczepienia dla zawodów medycznych, farmaceutów, studentów medycyny i pracowników podmiotów medycznych mają być obowiązkowe. Ponadto od połowy grudnia ruszyła rejestracja na szczepienia przeciw COVID-19 młodszych dzieci, w wieku 5–11 lat, starsze – w wieku 12–17 lat – można natomiast szczepić od czerwca ubiegłego roku.

W naszym styczniowym sondażu¹, realizowanym u progu piątej fali pandemii, zapytaliśmy badanych o obawy przed zakażeniem koronawirusem, stosunek do szczepień dorosłych i dzieci, opinie na temat obowiązujących ograniczeń i restrykcji oraz o ocenę polityki rządu wobec epidemii.

OBAWY PRZED ZARAŻENIEM SIĘ KORONAWIRUSEM

W ciągu ostatniego miesiąca obawy przed zakażeniem zmieniły się jedynie w bardzo niewielkim stopniu. Nadal ponad połowa badanych obawia się zakażenia koronawirusem (58%), a dwie piąte nie wyraża takich obaw (41%). W stosunku do poprzedniego pomiaru minimalnie ubyło bardzo obawiających się zakażenia (o 2 punkty), a przybyło wyrażających lekkie obawy (również o 2 punkty).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (381) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

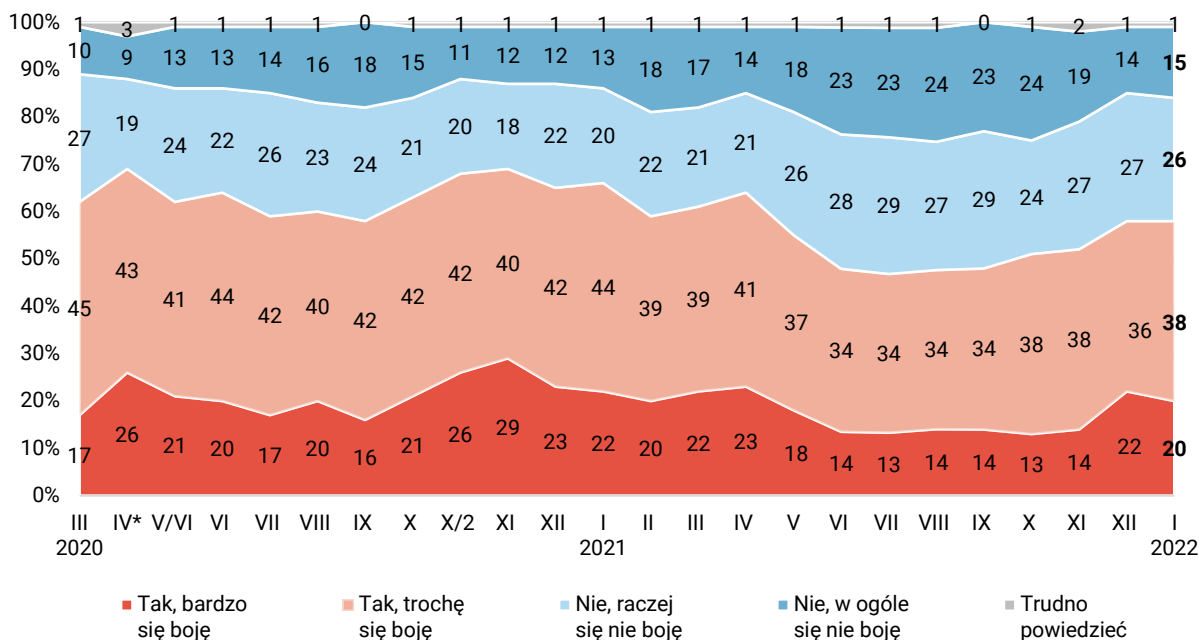
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 3 do 13 stycznia 2022 roku na próbie liczącej 1135 osób (w tym: 46,4% metodą CAPI, 33,1% – CATI i 20,4% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 1. Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?

* Badanie przeprowadzone w czasie lockdownu na próbie internautów

Obawy przed zakażeniem się koronawirusem zależne są przede wszystkim od wieku. Mniejsze lub większe obawy wyraża połowa badanych w wieku 35–44 lata (51%), dwie trzecie respondentów w wieku 45–54 lata (65%) i zdecydowana większość osób w wieku 55+ (72%–81% w zależności od kategorii). Młodsze osoby, do 35 roku życia, obawiające się zakażenia są w mniejszości (30%–35% w zależności od kategorii).

TABELA 1

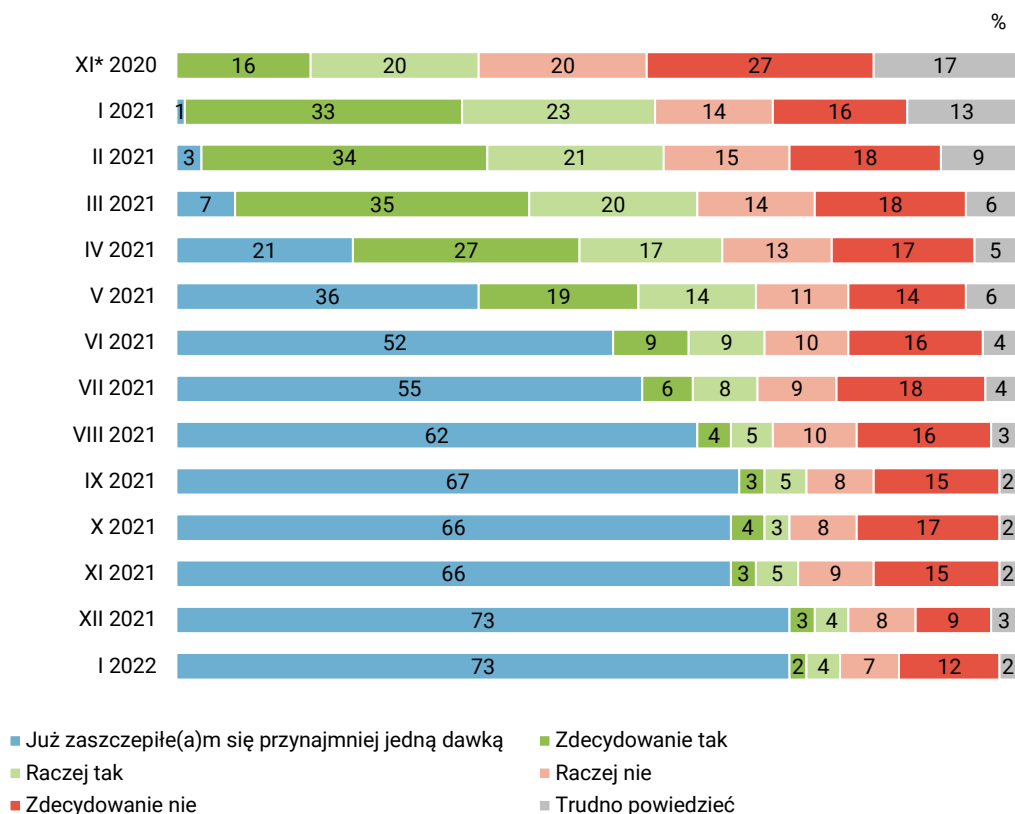
Wiek	Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?				
	Tak, bardzo się boję	Tak, trochę się boję	Nie, raczej się nie boję	Nie, w ogóle się nie boję	Trudno powiedzieć
	w procentach				
18–24 lata	2	28	42	25	2
25–34	9	26	44	21	1
35–44	11	40	27	20	2
45–54	24	41	23	13	0
55–64	25	47	18	10	0
65 lat i więcej	38	43	12	7	1

STOSUNEK DO SZCZEPIEŃ PRZECIWIW COVID-19

W styczniu 73% badanych zadeklarowało, że zaszczepiło się przeciw COVID-19 przynajmniej jedną dawką, 6% chciałoby się jeszcze zaszczepić, a 19% nie chce skorzystać z tej formy uodpornienia.

CBOS

RYS. 2. Czy chciał(a)by Pan(i) zaszczepić się przeciw COVID-19?

* W listopadzie 2020 r., gdy szczepionka przeciw COVID-19 nie była jeszcze dostępna, treść pytania była następująca: „Gdyby była dostępna szczepionka przeciw COVID-19, to czy zaszczepił(a)by się Pan(i) przeciw tej chorobie?”

Wyższe odsetki zaszczepionych notujemy wśród starszych badanych (90% ankietowanych w wieku 65+), mieszkańców największych miast (86%), lepiej wykształconych (83% absolwentów wyższych uczelni) oraz osób o wyższych dochodach (84% badanych o dochodach *per capita* wynoszących co najmniej 3000 zł). Natomiast brak zamiaru zaszczepienia częściej wyrażają młodszy badani, poniżej 45 roku życia (23%–32% w zależności od kategorii), mieszkańcy wsi (22%) oraz miast od 20 000 do 499 999 mieszkańców (19%–20% w zależności od kategorii), z wykształceniem co najwyżej średnim (19%–23%) oraz respondenci z gospodarstw domowych o dochodach *per capita* poniżej 1500 zł (26%–29% w zależności od kategorii).

TABELA 2

Wiek	Stosunek do szczepień przeciw COVID-19			
	Zaszczepieni przynajmniej jedną dawką	Chcący się szczepić	Niechcący się szczepić	Niezdecydowani, czy chcą się zaszczepić
	w procentach			
18–24 lata	60	10	26	5
25–34	61	6	32	1
35–44	70	4	23	3
45–54	74	8	15	4
55–64	76	4	17	2
65 lat i więcej	90	2	8	0

Nastawienie do szczepień w znacznej mierze zależy od obaw związanych z zakażeniem koronawirusem. Osoby bardziej obawiające się zarażenia częściej korzystają z tej formy uodporniania, a obawiające się mniej częściej nie zamierzają się szczepić.

TABELA 3

Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?	Stosunek do szczepień przeciw COVID-19			
	Zaszczepieni przynajmniej jedną dawką	Chcący się szczepić	Niechcący się szczepić	Niezdecydowani, czy chcą się zaszczepić
	w procentach			
Tak, bardzo się boję	87	4	6	3
Tak, trochę się boję	84	5	8	3
Nie, raczej się nie boję	64	5	30	1
Nie, w ogóle się nie boję	46	7	46	1

Stosunek do szczepień w pewnym stopniu powiązany jest również z poglądami politycznymi oraz preferencjami partyjnymi. Najwyższy odsetek zaszczepionych i zarazem najniższy niezamierzających się szczepić jest wśród badanych identyfikujących się z lewicą. Natomiast w potencjalnych elektoratach partyjnych najmniej przychylny stosunek do szczepień mają sympatycy Konfederacji, którzy wyraźnie częściej niż zwolennicy pozostałych ugrupowań nie zamierzają przyjąć szczepionki.

TABELA 4

Potencjalne elektoraty	Stosunek do szczepień przeciw COVID-19			
	Zaszczepieni przynajmniej jedną dawką	Chcący się szczepić	Niechcący się szczepić	Niezdecydowani, czy chcą się zaszczepić
	w procentach			
Koalicja Obywatelska	89	3	7	1
Polska 2050 Szymona Hołowni	82	3	14	1
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Partią Republikańską)	81	6	13	0
Konfederacja Wolność i Niepodległość	34	2	63	0

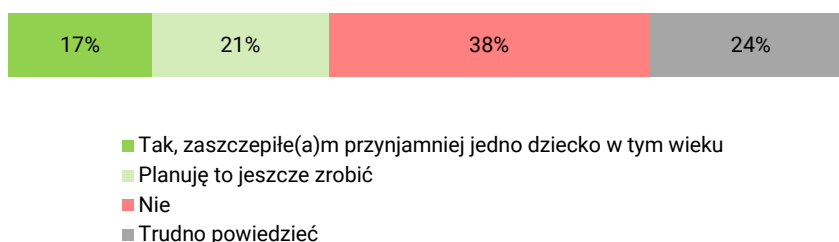
16 grudnia ubiegłego roku rozpoczęły się szczepienia dzieci w wieku 5–11 lat, natomiast dzieci w wieku 12–17 lat mogą być szczepione od 7 czerwca 2021 roku. W naszym sondażu zapytaliśmy rodziców o szczepienia ich dzieci. Blisko połowa rodziców dzieci w wieku 12–17 lat (47%) zadeklarowała, że zaszczepiła już przynajmniej jedno swoje dziecko w tym wieku, a dalsze 14%

zamierza to zrobić. Można zatem stwierdzić, że 61% rodziców ma przychylnie nastawienie do szczepień dzieci w tym wieku. W przypadku młodszych dzieci w wieku 5–11 lat odsetek ten jest mniejszy i wynosi 38% – w tym 17% zaszczepiło przynajmniej jedno dziecko w tym wieku, a dalsze 21% planuje jeszcze to zrobić.

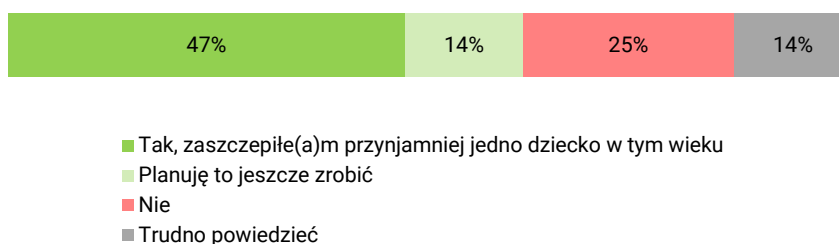
CBOS

RYS. 3

Czy zaszczepił(a) Pan(i) swoje dziecko/dzieci w wieku 5–11 lat przeciw COVID-19? (N=162)

Czy zaszczepił(a) Pan(i) swoje dziecko/dzieci w wieku 12–17 lat przeciw COVID-19? (N=133)

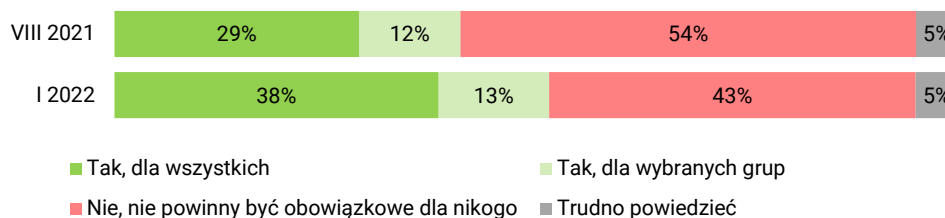

CZY SZCZEPIONIA PRZECIWIW COVID-19 POWINNY BYĆ OBOWIĄZKOWE?

Blisko dwie piąte badanych uważa, że szczepienia przeciw COVID-19 powinny być obowiązkowe dla wszystkich (38%, wzrost o 9 punktów w stosunku do sierpnia 2021 roku), dalsze 13% – że dla wybranych grup, z kolei za dobrowolnością szczepień opowiada się 43% respondentów.

CBOS

RYS. 4. Czy, Pana(i) zdaniem, szczepienia przeciw COVID-19 powinny być w Polsce obowiązkowe czy też nie?

Badani uważający, że szczepienia przeciw COVID-19 powinny być obowiązkowe tylko dla wybranych grup, najczęściej chcieliby nimi objąć pracowników systemu ochrony zdrowia (99%), w drugiej kolejności nauczycieli (90%), a w dalszej – pracowników domów pomocy społecznej (85%), służby mundurowe (73%) oraz pracowników handlu (62%) i usług (47%). Relatywnie niewielu wymieniło inne grupy, w tym m.in. osoby starsze, schorowane, mające częsty kontakt z innymi ludźmi (łącznie 10%).

CBOS

RYS. 5. Dla jakich grup szczepienia przeciw COVID-19 powinny być, Pana(i) zdaniem, obowiązkowe?

ODPOWIEDZI BADANYCH UWAŻAJĄCYCH, ŻE SZCZEPIONIA POWINNY BYĆ OBOWIĄZKOWE DLA WYBRANYCH GRUP (N=144)

Opinie na ten temat zależne są od wieku – i co z tym związane – nastawienia do szczepień. Za obowiązkowymi szczepieniami dla wszystkich opowiada się większość najstarszych respondentów w wieku 65 lat i więcej (60%). Natomiast ponad połowa najmłodszych w wieku 18–24 lata uważa, że powinny być one całkowicie dobrowolne (52%). Pomysł wprowadzenia obowiązkowych szczepień dla wszystkich, bądź dla wybranych grup, najczęściej popierają osoby zaszczepione. Z kolei

niemal wszyscy niezamierzający się szczepić uważają, że szczepienia powinny być całkowicie dobrowolne.

TABELA 5

Czy chciał(a)by Pan(i) zaszczepić się przeciw COVID-19?	Czy, Pana(i) zdaniem, szczepienia przeciw COVID-19 powinny być w Polsce obowiązkowe czy też nie?			
	Tak, dla wszystkich	Tak, dla wybranych grup	Nie, nie powinny być obowiązkowe dla nikogo	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Już zaszczepiłem(a) się (przynajmniej jedną dawką)	51	16	26	7
Tak	13	11	73	4
Nie	2	3	94	0

W potencjalnych elektoratach partyjnych najczęściej za całkowitą dobrowolnością szczepień opowiadają się zwolennicy Konfederacji (86%), natomiast najrzadziej – sympatycy Koalicji Obywatelskiej.

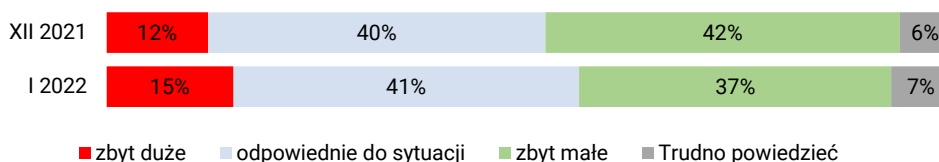
TABELA 6

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, szczepienia przeciw COVID-19 powinny być w Polsce obowiązkowe czy też nie?			
	Tak, dla wszystkich	Tak, dla wybranych grup	Nie, nie powinny być obowiązkowe dla nikogo	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Koalicja Obywatelska	57	18	22	3
Polska 2050 Szymona Hołowni	47	16	33	3
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Partią Republikańską)	45	14	36	4
Konfederacja Wolność i Niepodległość	12	0	86	2

POSTRZEGANIE OGRANICZEŃ I RESTRYKCJI

Obowiązujące od połowy grudnia zaostrzone zasady bezpieczeństwa są zdaniem dwóch piątych badanych odpowiednie do sytuacji (41%), niewiele mniejsza grupa osób uważa, że są one zbyt małe (37%), a relatywnie niewielu – że zbyt duże (15%). W stosunku do pomiaru z pierwszej połowy grudnia ubyło uważających, że są one zbyt małe (z 42% do 37%), a minimalnie przybyło twierdzących, że są zbyt duże (z 12% do 15%).

RYS. 6. Czy obowiązujące obecnie ograniczenia i restrykcje są:

Postrzeganie ograniczeń zależne jest przede wszystkim od stosunku do szczepień. Zwolennikami większych restrykcji są przede wszystkim zaszczepieni. Natomiast najbardziej krytyczne wobec większych obostrzeń są osoby niechące się szczepić.

TABELA 7

Stosunek do szczepień	Czy obowiązujące obecnie ograniczenia i restrykcje są:			
	zbyt duże	odpowiednie do sytuacji	zbyt małe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Zaszczepieni (przynajmniej 1 dawką)	7	39	46	8
Chcący się zaszczepić	11	61	27	2
Niechący się zaszczepić	43	43	9	5
Niezdecydowani, czy chcą się zaszczepić	15	30	37	19

Stosunek do ograniczeń zależny jest w znacznej mierze od poglądów politycznych i preferencji partyjnych. Zwolennikami większych restrykcji częściej niż inni są badani deklarujący lewicowe poglądy polityczne (50%), a w potencjalnych elektoratach partyjnych – zwolennicy Koalicji Obywatelskiej (66%), a w drugiej kolejności potencjalni wyborcy Polski 2050 Szymona Hołowni (48%). Badani o prawicowych poglądach politycznych (49%), podobnie jak zwolennicy Prawa i Sprawiedliwości (62%) najczęściej uważają, że obecne restrykcje są odpowiednie do sytuacji. Z kolei wyborcy Konfederacji najczęściej są zdania (61%), że są one zbyt duże.

TABELA 8

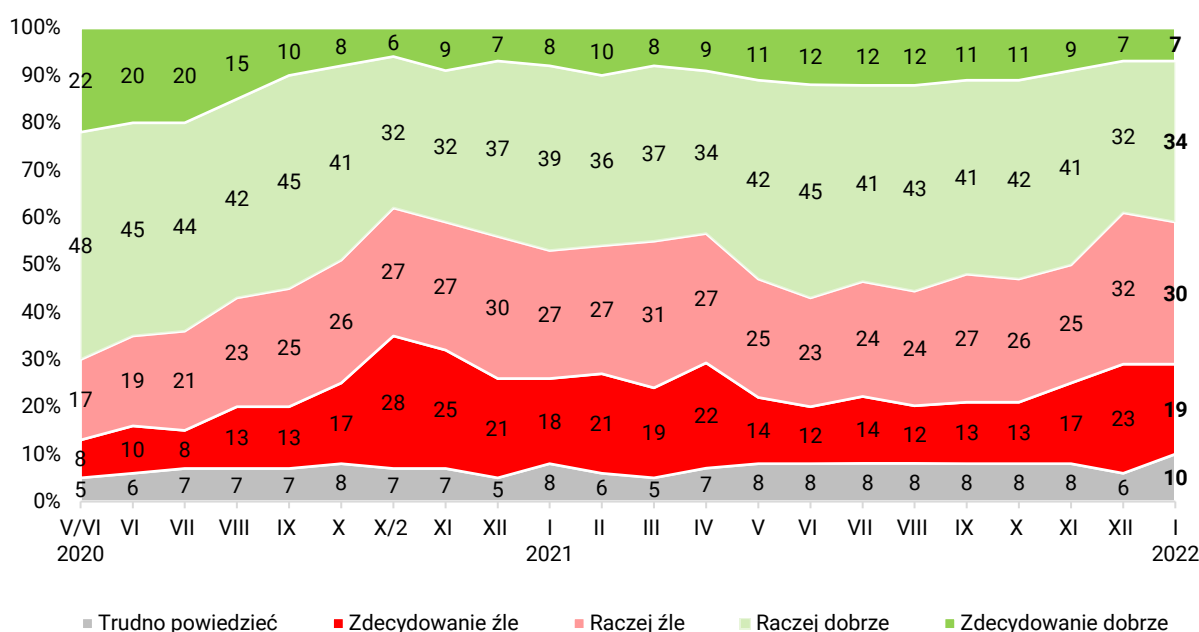
Potencjalne elektoraty	Czy obowiązujące obecnie ograniczenia i restrykcje są:			
	zbyt duże	odpowiednie do sytuacji	zbyt małe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Konfederacja Wolność i Niepodległość	61	18	16	5
Polska 2050 Szymona Hołowni	15	27	48	9
Koalicja Obywatelska	9	18	66	7
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Partią Republikańską)	7	62	25	6

JAK RZĄD RADZI SOBIE ZE ZWALCZANIEM EPIDEMII?

W ciągu ostatniego miesiąca oceny działań rządu w zwalczaniu epidemii poprawiły się. Minimalnie przybyło zadowolonych z działań rządu w tym zakresie (z 39% do 41%), a ubyło niezadowolonych (z 55% do 49%). Tym samym w stosunku do ubiegłego miesiąca zmniejszyła się przewaga negatywnie oceniających działania rządu w zwalczaniu epidemii.

CBOS

RYS. 7. Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?

Działania rządu w zwalczaniu epidemii lepiej niż pozostali oceniają starsi respondenci w wieku 65 lat i więcej (58%), mieszkańcy wsi (48%), osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (55%), o dochodach *per capita* od 1000 zł do 1499 zł (58%). W grupach społeczno-zawodowych są to najczęściej rolnicy (64%). Natomiast niezadowoleni z działań urzędującego gabinetu w tym zakresie są głównie młodzi ludzie w wieku 18–34 lata (60%–63% w zależności od kategorii), mieszkający w największych miastach (64%), o dochodach *per capita* wynoszących co najmniej 3000 zł (62%), a w grupach społeczno-zawodowych – pracownicy administracyjno-biurowi (66%) oraz kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem (65%).

Ocena działań rządu w walce z epidemią zależy w znacznej mierze od poglądów politycznych i preferencji partyjnych. Pozytywnie postrzega je większość identyfikujących się z prawicą (62%), natomiast zdecydowana większość utożsamiających się z lewicą (75%) oraz ponad połowa respondentów o centrowych poglądach politycznych (59%) ocenia je negatywnie. W potencjalnych elektoratach partyjnych z aprobatą na temat prac rządu w tym zakresie wypowiada się zdecydowana

większość wyborców Prawa i Sprawiedliwości. Zwolennicy ugrupowań opozycyjnych w większości oceniają je krytycznie.

TABELA 9

Potencjalne elektoraty	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Partią Republikańską)	85	9	6
Polska 2050 Szymona Hołowni	23	71	6
Konfederacja Wolność i Niepodległość	16	79	5
Koalicja Obywatelska	15	83	2

Postrzeganie działań rządu w walce z epidemią w istotny sposób zależy również od ocen obecnie obowiązujących ograniczeń i restrykcji. Jedynie osoby uważające, że obecnie obowiązujące obostrzenia są odpowiednie do sytuacji, w większości pozytywnie wypowiadają się na temat działań rządu mających na celu walkę z epidemią.

TABELA 10

Czy obowiązujące obecnie ograniczenia i restrykcje są:	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
zbyt duże	13	76	12
odpowiednie do sytuacji	67	23	10
zbyt małe	28	68	5

U progu piątej fali epidemii obawy przed zakażeniem koronawirusem są zbliżone do tych rejestrowanych w fazie kulminacyjnej czwartej fali, gdy realizowany był poprzedni sondaż. Nadal ponad połowa Polaków obawia się zakażenia, a obawy te wzrastają wraz z wiekiem.

Po wprowadzeniu w połowie grudnia nowych obostrzeń i ograniczeń zmniejszyło się przekonanie, że obowiązujące restrykcje są zbyt małe i obecnie nieco częściej wyrażane jest przekonanie, że są one odpowiednie do sytuacji niż niewystarczające. Jednocześnie w ciągu ostatniego miesiąca poprawiły się oceny rządu w zwalczaniu epidemii.

Na przestrzeni ostatnich kilku miesięcy wzrosło poparcie dla obowiązkowych szczepień przeciw COVID-19. Obecnie blisko dwie piąte uważa, że szczepienia powinny być obowiązkowe dla wszystkich, a co ósmy – że dla wybranych grup, wśród których najczęściej wskazywani byli pracownicy systemu ochrony zdrowia.

Opracowała
Małgorzata Omyła-Rudzka